PARK V KIDRIČEVEM (ŠE) RAZDVAJA

Poseg brez soglasja stroke

Občina brez vednosti ZVKDS odstranila spomenika z območja bodočega parka spominov. Dejanje nerazumljivo tudi za avtorja kipov Viktorja Gojkoviča

Konec tedna so delavci kidričevskega občinskega podjetja odstranili spomenika. Foto: Janja GOJKOVIČ

Slavica Pičerko Peklar

Akademskemu kiparju **Viktorju Gojkoviču** aktualno dogajanje v Kidričevem ni niti malo všeč: "Ne vem, kdo je odločil, da se ostanek spomenika Borisu Kidriču odstrani. In ne vem, kaj na občini mislijo narediti s skulpturo iz aluminijastih cevi v obliki zvezde, ki je predstavljala tukajšnjo glavno industrijo. Oboje je bilo v središču Kidričevega postavljeno pred 45 leti - in to so ljudje plačali in je v registru Zavoda za varstvo kulturne dediščine." Dodaja, da ga kot avtorja obeh obeležij nihče nikdar ni povprašal za kakšno mnenje: "Doprsni kip je bil odstranjen že pred sedmimi leti. In nisem prepričan, da je šlo za krajo, pač pa za premišljeno dejanje, ker pač spomenik nekomu ni bil pogodu. Tudi nedavna ponovna skrunitev kaže na to."

Nad preteklost z brisanjem?

Po osamosvojitvi Slovenije so nekateri v Kidričevem veliko razpravljali o tem, da bi kraj preimenovali. A je obdržal svoje ime, so pa na predlog župana in s podporo občinskega sveta leta 2015 iz naziva osnovne šole izbrisali ime Borisa Kidriča. Denar za spomenik, ki je do leta 2011 stal na mestu, kjer je zdaj občina Kidričevo začela urejati spominski park, so zbrali krajani s samoprispevkom, velik delež je prispevala takratna Tovarna glinice in aluminija, ki se je od leta 1953 prav tako imenovala po Borisu Kidriču (1912-1953), prvem predsedniku slovenske vlade.

"Naše zgodovinsko društvo je iz vsega dogajanja odrinjeno. Od lanskega januarja nismo bili več povabljeni na noben sestanek, povezan z urejanjem spominskega parka in s postavitvijo spomenika ruskim vojnim ujetnikom ter ruskim kadetom, ki so po ruski državljanski vojni našli zatočišče v Strnišču. Občina se glede vsega sama dogovarja z ruskimi predstavniki - in kolikor vemo, naj bi spomenik stal v tem parku. Na edinem sestanku, ki smo ga imeli januarja 2017, sem predlagal, da se spomenik ruskim kadetom postavi v bližini dvorca Sternthal, v katerem je bilo med prvo svetovno vojno poveljstvo taborišča, ali pa na lokacijo taborišča ruskih vojnih ujetnikov. Prav tako Zgodovinsko društvo Kidričevo ni nikoli dalo predloga za postavitev parka spominov. Tudi o rušenju spomenika Borisu Kidriču nismo ničesar vedeli in se s tem ne strinjamo. O tem tudi na predstavitvi dokumentacije parka spominov, kolikor se spomnim, ni bilo govora. Osebno sem proti rušenju spomenika Borisu Kidriču ter tudi rušenju kateregakoli drugega spomenika ali objekta, povezanega z našo zgodovino. V tej smeri smo člani društva pred leti dali pobudo za zavarovanje treh objektov nekdanjega taborišča v Strnišču iz druge svetovne vojne in bili uspešni," razlaga **Radovan Pulko**, predsednik Zgodovinskega društva Kidričevo, ki deluje že pet let, a kot poudarja Pulko, sodelovanja z županom niso uspeli vzpostaviti.

"Osebno mi nikakor ni všeč, kar se dogaja, saj dejanja, kot je zdajšnja odstranitev spomenikov, nikakor ne vodijo v spravo in sožitje ter ohranjanje spominov, kar naj bi novi park predstavljal. To, kar se dogaja zdaj, je svojevrsten vandalizem in po mnenju nas, zgodovinarjev, bi morali ohraniti obe Gojkovičevi upodobitvi. Žal so zdaj oboje odstranili," dodaja Pulko.

Župan: delamo po dogovoru

Župan Kidričevega **Anton Leskovar** pravi, da park, ki so ga te dni začeli urejati delavci občinskega podjetja Vzdrževanje in gradnje, še nima končnega imena: "Sam bi si želel, da je to park, ki bo združeval naše ljudi vseh generacij. Nikakršnih sporov si ne želim. Mi smo zdaj začeli urejanje, kot je bilo predstavljeno na javni razgrnitvi v začetku leta in po zamisli krajinskega arhitekta **Boštjana Vaude**. Nič samosvojega ne počnemo. A dejstvo je, da doprsnega kipa Borisu Kidriču tam že dolgo ni več in so to leto neznanci nekdanji spomenik ponovno oskrunili s svinjsko glavo. Ker so spomenik Borisu Kidriču pred svojo upravno stavbo postavili v podjetju Talum, menim, da je spomin ohranjen. Skulpturo iz aluminijastih cevi pa bomo očistili in postavili nazaj v urejeni park. Tja bomo v prihodnje postavili še kak spomenik."

Leskovar dodaja, da so za ureditev parka - ta naj bi zaživel že v času letošnjega občinskega praznika konec junija - iz občinskega proračuna namenili 100 tisoč evrov: "Z Novo ljubljansko banko smo se dogovorili za odkup 20 arov zemljišča po ceni 16 evrov za kvadratni meter in DDV, ostali denar bomo namenili za urejanje parka, kjer bomo med zelenjem - ohranjamo stara drevesa in dodajamo nove zasaditve - postavili klopi, pitnik, uredili sprehajalne poti in javno razsvetljavo. V prihodnje bomo tam postavili spominska obeležja, med njimi zdaj odstranjeno skulpturo iz aluminijastih cevi Viktorja Gojkoviča."

Park spominov?

Srečko Štajnbaher, vodja mariborske območne enote ZVKDS, je zamisel Kidričanov, da v svoji sredi uredijo park spominov, pozdravil, a poudaril, da je treba dobro premisliti, kako in kaj.

Spomenike je treba varovati

Slavko Kranjc, občinski svetnik SD in član Zgodovinskega društva: "Če imamo spomenike, je treba za njih tudi primerno skrbeti. V letu 2011 je bil odstranjen kip Borisa Kidriča in v začetku letošnjega leta postavljena svinjska glava na podstavek. Sam sem na občinsko vodstvo naslovil vprašanje, ali bo kip odstranjen ali obnovljen. Dobil pa odgovor, da občina ureditev opravlja v sodelovanju z ZVKDS in bo aluminijasta skulptura prestavljena na drugo lokacijo v parku, novi spomenik Borisu Kidriču se ne bo postavljal, pač pa bo v parku prostor za umeščanje novih kipov in spomenikov."

O tem niso govorili

"Konec preteklega tedna smo na ogledu ugotovili, da je spomenik v celoti odstranjen, prav tako okoliška zasaditev ter tlakovane poti. Naša ustanova ni prejela nikakršne vloge za odstranitev spomenika. Zato smo podali prijavo na Inšpektorat za kulturo in medije ministrstva za kulturo zaradi nedovoljene odstranitve enote kulturne dediščine. Z avtorjem odtujenega bronastega doprsja smo se dogovarjali o repliki. Prav tako smo tvorno sodelovali z občino Kidričevo o izbiri lokacije nastajajočega parka, ki bo predvidoma stal v neposredni bližini varovanega območja in katerega sestavni del bi bil tudi porušeni spomenik," sporočajo iz ZVKDS.